

COALIȚIA DE MONITORIZARE A ACHIZIȚIILOR PUBLICE „ACHIZIȚIILE PUBLICE DURABILE: ÎNTRE POLITICI PUBLICE ȘI IMPLEMENTARE PRACTICĂ.”

29 iunie 2026

lect. univ. dr. ing. Vadim Țurcan

email: turcan.vadim@gmail.com

INTRODUCERE

În anul 2025, autoritățile contractante au derulat **10 013** proceduri de achiziție publică, au încheiat **36 253 contracte** și acorduri adiționale.

Valoarea totală a procedurilor de achiziție publică - **17.3 miliarde lei**

Achizițiile de valoare mică au însumat adițional încă **2.8 miliarde lei**, dintre care **2.3 miliarde lei** au fost realizate prin contractare directă.

Procedurile raportate la Agenția Achiziții Publice au reprezentat aproximativ **4.9% din PIB**.

”Cheltuielile de achiziții publice au reprezentat în medie 12,7% din PIB în statele OECD și 14,8% din PIB în statele OECD-UE.”

ACHIZIȚIILE PUBLICE DURABILE

Achizițiile publice durabile reprezintă procesul prin care autoritățile publice achiziționează **bunuri, servicii și lucrări** luând în considerare nu doar **prețul de achiziție**, ci și **impactul economic, social și de mediu pe întreaga durată de viață a produsului, serviciului sau lucrării**.

Achizițiile publice durabile nu se limitează la alegerea ofertei cu prețul cel mai scăzut, ci presupun selectarea soluției care oferă cea mai bună valoare pentru bani (*principiul value for money*).

ACHIZIȚIILE PUBLICE DURABILE

Dimensiunea economică înseamnă, în esență, trecerea de la logica formală a „**prețului cel mai mic**” la logica substanțială a „**valorii pentru bani**”. Atât Comisia Europeană, cât și ghidurile AAP pun accent pe costul pe ciclul de viață, care nu se limitează exclusiv la prețul de achiziție, ci și costurile de utilizare, energie, consumabile, mentenanță, reparații, colectare, reciclare, eliminare și, unde este posibil, chiar costurile externalităților de mediu și sociale.

ACHIZIȚIILE PUBLICE DURABILE

Dimensiunea de mediu urmărește reducerea **amprenteii ecologice a consumului public**: eficiență energetică, emisii mai mici, evitarea substanțelor periculoase, utilizarea materialelor reciclate sau reciclabile, ambalaje sustenabile și produse mai ușor de reutilizat ori de valorificat la sfârșitul ciclului de viață.

ACHIZIȚIILE PUBLICE DURABILE

Principalul beneficiu al achizițiilor publice durabile **este utilizarea mai inteligentă a resurselor publice**. Ele reduc riscul unor achiziții ieftine la intrare, dar costisitoare la exploatare, întreținere sau înlocuire.

Beneficii:

- pot reduce impactul asupra mediului;
- pot susține incluziunea socială;
- pot crea cerere pentru produse și servicii certificate;
- pot impulsiona modernizarea tehnologică;
- pot transmite semnale de piață care încurajează inovarea.

ACHIZIȚIILE PUBLICE DURABILE

Ghidul Agenției Achiziții Publice 2024 consemnează că, în cooperare cu UNEP și în cadrul EU4Environment, a fost elaborat un proiect de hotărâre de Guvern privind achizițiile publice durabile, menit să faciliteze utilizarea criteriilor de sustenabilitate pentru produse prioritare¹

¹“European Union for Environment Action” (EU4Environment), funded by the European Union and implemented by the OECD, UNECE, UNEP, UNIDO, and the World Bank.

ACHIZIȚIILE PUBLICE DURABILE

Raportul anual de implementare pentru 2025 arată că ajustarea integrală a cadrului normativ secundar la noile prevederi este planificată până în **trimestrul IV 2026**.

Raportul din 2025 arată și că noul sistem e-Achiziții este proiectat să genereze automat indicatori privind achizițiile publice strategice, inclusiv cele cu impact social, de mediu, inovare și performanță.

ACHIZIȚIILE PUBLICE DURABILE

Raportul de evaluare intermediară a Programului național constată că progresul în promovarea achizițiilor durabile și inovative este „gradual și pozitiv”, dar subliniază explicit necesitatea consolidării expertizei autorităților contractante și a dezvoltării ghidurilor sectoriale

ACHIZIȚIILE PUBLICE DURABILE

Provocări în achiziții publice durabile:

- **Instituționale.** Capacitatea administrativă și expertiza tehnică
- **Procedurale.** Elaborarea criteriilor și de cultura evaluării
- **De piață.** Oferta internă și de capacitatea operatorilor economici de a demonstra conformitatea
- **De monitorizare.** Aplicarea sistemică a criteriilor de durabilitate și instituționalizarea unor indicatori specifici de monitorizare sunt încă în curs de realizare

STUDIU DE CAZ. EFICIENȚĂ ENERGETICĂ

Contractele de achiziție publică de lucrări de eficiență energetică reprezintă una dintre cele mai relevante forme de aplicare practică a achizițiilor publice durabile, deoarece acestea urmăresc nu doar executarea unor lucrări de construcție sau reabilitare, ci și obținerea unor rezultate măsurabile pe termen lung privind reducerea consumului de energie, diminuarea costurilor de exploatare și limitarea impactului asupra mediului.

STUDIU DE CAZ. EFICIENȚĂ ENERGETICĂ

Din perspectiva achizițiilor durabile, evaluarea acestor contracte nu ar trebui să se bazeze exclusiv pe prețul cel mai scăzut, ci pe criterii precum costul pe ciclul de viață, calitatea materialelor, performanța energetică propusă, durabilitatea soluțiilor tehnice, reducerea emisiilor de CO₂, cheltuielile de întreținere și capacitatea ofertantului de a asigura execuția corespunzătoare a lucrărilor. Astfel, achiziția lucrărilor de eficiență energetică devine un instrument de politică publică prin care investițiile publice contribuie la dezvoltarea durabilă, la protecția mediului și la utilizarea responsabilă a resurselor bugetare.

STUDIU DE CAZ. EFICIENȚĂ ENERGETICĂ

Elaborarea **auditului energetic** pentru clădiri constituie o etapă obligatorie și necesară în **fundamentarea măsurilor de eficiență energetică**, deoarece acesta permite **identificarea consumurilor reale de energie**, **evaluarea stării tehnice a anvelopei clădirii** și a **sistemelor ingineresti**, precum și **stabilirea soluțiilor optime de intervenție** din punct de vedere tehnic, economic și ecologic.

STUDIU DE CAZ. EFICIENȚĂ ENERGETICĂ

În Republica Moldova, cadrul general este asigurat de **Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică**, prin care a fost creat cadrul juridic pentru promovarea eficienței energetice și pentru punerea la dispoziția consumatorilor finali a auditurilor energetice calitative, efectuate de auditori energetici calificați.

Totodată, Hotărârea Guvernului nr. 676/2020 aprobă **Regulamentul cu privire la auditorii energetici și auditul energetic**, iar auditorii pot fi calificați inclusiv pentru categoria „Clădiri”, aplicabilă clădirilor încălzite sau răcite. Centrul Național pentru Energie Durabilă indică expres existența registrului auditorilor energetici, a ghidului privind elaborarea auditului energetic în clădiri, a modelului de raport de audit energetic și a cerințelor minime pentru auditul energetic în sectorul clădiri.

STUDIU DE CAZ. EFICIENȚĂ ENERGETICĂ

În același timp, domeniul este corelat cu Legea nr. 282/2023 privind performanța energetică a clădirilor, precum și cu Regulamentul privind procedura de certificare a performanței energetice a clădirilor și unităților de clădiri.

STUDIU DE CAZ. EFICIENȚĂ ENERGETICĂ

După elaborarea raportului de audit energetic, autoritatea contractantă, are la dispoziție indicatori cantitativi cu privire la măsurile de eficiență energetică și optimizările de cheltuieli, inclusiv perioada de recuperare a investițiilor.

STUDIU DE CAZ. EFICIENȚĂ ENERGETICĂ

Tabelul 1. Un rezumat scurt al rezultatelor AE

Nr.	Descrierea măsurii	Investiție [MDL]	Perioada de rambursare teoretică		Perioada de rambursare calibrate		Reducerea emisiilor de CO2 [tCO2/an]	Propus spre implementare
			Simplă	Actualizată	Simplă	Actualizată		
Măsuri de Eficiența energetică și Energia regenerabilă								
1	Instalarea PTI	655,000	3.0	4.2	3.0	4.2	37.0	Da
2	Schimbare tâmplărie	4,183,124	4.1	5.5	6.2	7.8	171.8	Da
3	Izolarea termică a acoperișului	2,430,435	7.3	9.1	6.7	8.3	56.5	Da
4	schimbare sistem de distribuție de pe verticală pe orizontală	2,560,000	11.8	14.3	11.8	14.3	37.0	Da
5	Izolarea termică a pereților	8,761,106	12.4	15.0	11.1	13.5	120.4	Da
6	Izolarea termică a podelelor	994,492	14.8	18.1	13.1	16.0	11.4	Da
Măsuri de protecție, alte investiții								
1	Izolare glafuri ferestre și uși	596,870						
2	Schimbare glafuri (rigle) de aluminiu la geamuri	150,135						
Total		20,181,027	9		10		434	
Total propus spre implementare		20,181,027	8		9		434	

STUDIU DE CAZ. EFICIENȚĂ ENERGETICĂ

Astfel, din raportul de audit energetic autoritatea contractantă, poate să evalueze investiții necesare, dar și perioada de rambursare teoretică. Totodată este important de menționat că execuția acestor măsuri va reduce consumul de energie termică și electrică, în plus se vor reduce emisiile de CO₂.

BUNE PRACTICI EUROPENE

Prima este standardizarea. Comisia Europeană a dezvoltat criterii comune de GPP pentru numeroase categorii de produse și servicii, iar aceste criterii sunt gândite ca instrumente reutilizabile de către autoritățile contractante. Pentru Moldova, aceasta înseamnă că nu trebuie „inventate” criterii de la zero pentru fiecare procedură; ele pot fi adaptate sectorial și puse la dispoziție sub formă de ghiduri, caiete de sarcini-model și fișe de evaluare.

BUNE PRACTICI EUROPENE

A doua lecție este orientarea spre cost și impact, nu spre preț. Directiva 2014/24/UE permite utilizarea criteriului celei mai avantajoase oferte economice pe baza prețului sau costului și include expres raportul calitate-preț și costul pe ciclul de viață. Ghidajul european privind inovarea arată, de asemenea, că criteriile de calitate pot include aspecte sociale, de mediu și inovative. Pentru Moldova, această logică este deja preluată normativ, dar trebuie transpusă metodologic în practică prin modele de evaluare și prin instruire

BUNE PRACTICI EUROPENE

A treia lecție este că introducerea achizițiilor verzi sau sociale nu este suficientă fără indicatori și monitorizare. OECD arată că toate țările respondente la sondajul din 2024 au introdus obiective de mediu în politicile lor de achiziții, dar, dintre cele 29 de state care aveau indicatori-cheie ai sistemului, doar trei măsurau efectiv impactul achizițiilor asupra mediului. Această constatare este deosebit de utilă pentru Moldova: problema indicatorilor nu este una locală, ci o dificultate structurală a achizițiilor strategice la scară internațională. Totuși, tocmai de aceea, investiția Moldovei în e-Achiziții, în indicatori automați și în tablouri de bord publice poate deveni un avantaj competitiv instituțional, dacă este realizată la timp și coerent.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Pentru Guvern, prioritatea majoră este adoptarea și publicarea rapidă a cadrului secundar dedicat achizițiilor publice durabile și actualizarea completă a infrastructurii publice de referință juridică.

Pentru Agenția Achiziții Publice, sarcina principală este metodologică. AAP ar trebui să publice în limba română versiuni actualizate ale ghidurilor, să elaboreze documentații-standard și clauze-model pe categorii de produse și servicii relevante, să crească ponderea instruirilor dedicate achizițiilor durabile și să transforme lecțiile pilot în instrumente de lucru simple pentru autoritățile contractante.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Pentru autoritățile contractante, recomandarea nu este o „revoluție procedurală” instantanee, ci o integrare treptată și strategică.

Pentru mediul de afaceri, direcția este clară: adaptarea la noile cerințe nu trebuie privită ca o povară, ci ca o investiție în competitivitate.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

1. Integrarea criteriilor de durabilitate în documentația de atribuire.

Autoritățile contractante trebuie să includă cerințe clare privind eficiența energetică, consumul redus de resurse, utilizarea materialelor reciclabile, reducerea emisiilor, durabilitatea produselor și respectarea condițiilor sociale și de muncă. Aceste criterii trebuie formulate astfel încât să fie verificabile, proporționale și legate direct de obiectul contractului.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

2. Utilizarea criteriului „cel mai bun raport calitate-preț” sau „calitate-cost”.

Pentru bunuri, servicii și lucrări cu impact pe termen lung, atribuirea contractului nu trebuie să se bazeze exclusiv pe cel mai mic preț. Este recomandabilă aplicarea criteriilor care iau în considerare calitatea tehnică, performanța energetică, costurile de exploatare, mentenanța, durata de viață și impactul asupra mediului. Comisia Europeană definește achizițiile publice verzi ca procurarea de bunuri, servicii și lucrări cu impact redus asupra mediului pe întreg ciclul de viață.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

3. Elaborarea unor modele standard și ghiduri practice.

Agencia Achiziții Publice ar trebui să dezvolte modele de caiete de sarcini, factori de evaluare, formule de punctare și clauze contractuale pentru principalele categorii de achiziții durabile. AAP are deja o secțiune dedicată achizițiilor durabile și publică ghiduri privind achizițiile publice durabile, inclusiv versiuni din 2018 și 2024, care pot constitui baza metodologică pentru autoritățile contractante.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

4. Stabilirea unor categorii prioritare de achiziții durabile.

Guvernul și AAP ar trebui să stabilească domenii prioritare în care criteriile de durabilitate să fie aplicate gradual, de exemplu: lucrări de eficiență energetică, produse alimentare ecologice, hârtie și consumabile, echipamente IT, iluminat public, transport, mobilier, materiale de construcții și servicii de curățenie.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

5. Monitorizarea rezultatelor contractelor.

Achizițiile durabile nu trebuie evaluate doar la etapa atribuirii, ci și în timpul executării contractului. Autoritățile trebuie să urmărească indicatori precum economia de energie, reducerea costurilor de exploatare, diminuarea emisiilor, durata de utilizare a produselor, respectarea clauzelor sociale și nivelul de participare al IMM-urilor.

VĂ MULȚUMIM DE ATENȚIE

29 iunie 2026

lect. univ. dr. ing. Vadim Țurcan

email: turcan.vadim@gmail.com